



## Geanimeerde startbijeenkomst derde projectjaar

Met informatie over de voortgang en een interactief competentiespel hebben de partners van het Masterplan Competentiegericht onderwijs Zuid-Holland op 1 oktober de start van het derde projectjaar ingeluid. Plaats van handeling was Zadkine Mobiliteitscentrum in Rotterdam. Omringd door "les"-auto's, waaraan normaliter leerlingen sleutelen, ging het er geanimeerd aan toe.

Volgens Pem Kubbe, voorzitter van het Masterplan, gaat het er in dit grootschalige samenwerkingsproject van scholen en bedrijven nu om spannen. "We hebben ons de laatste twee jaar vooral beziggehouden met het theoretisch vastleggen van wat we willen en wat we van elkaar verwachten. Nu komt het erop aan of wat we hebben ontwikkeld, inderdaad uitvoerbaar is en leidt tot meer effecten, vooral voor de leerlingen."

Die effecten zijn nog niet overal goed merkbaar. Zo blijkt uit de onderzoeken binnen het Masterplan dat de Masterplanbedrijven de zes roc's in Zuid-Holland nog nauwelijks op elkaar vinden lijken qua begeleiden en beoordelen van leerlingen.

Tijdens de bijeenkomst in Rotterdam gaven de projectleiders een toelichting op de onderzoeksresultaten. Ook al bleken de cijfertjes soms "pijnlijk", toch was er volgens een buitenstaander een goede chemie merkbaar tussen bedrijfs- en onderwijsmensen. Die chemie bleek ook bij



*Hoofdmoot van de middag was een interactief competentiespel, met als doel beter te leren communiceren over competenties en het beter leren beoordelen en inzien van groei in competenties. Voor het spel waren de negentig deelnemers ingedeeld in bewust gekozen groepen van vmbo-docenten, mbo-docenten, werkgevers, praktijkopleiders en branchevertegenwoordigers.*

FOTO: HUBERT HEUZEN

het bespreken van verbeteracties en bij het competentiespel dat een belangrijk deel van de middag in beslag nam. En al was de akoestiek in de centrale hal niet optimaal, de sfeer en de door Zadkine uitstekend verzorgde catering droegen zeker bij aan een vruchtbare middag.

## Er is vooruitgang, maar ook nog veel te doen

De onderlinge betrokkenheid en het vertrouwen tussen enerzijds bedrijven en anderzijds scholen in de technische installatiebranche in Zuid-Holland zijn het afgelopen jaar toegenomen. Van de bedrijven vindt 36% dat de gezamenlijke verantwoordelijkheid erg duidelijk merkbaar is en vindt 47% dat die verantwoordelijkheid redelijk merkbaar is. Vorig jaar waren deze percentages respectievelijk 21 en 47%.

Dat blijkt uit het tweede onderzoek dat Haas & Lescaut afgelopen voorjaar uitvoerde onder de partners van het Masterplan Competentiegericht onderwijs

Zuid-Holland. Van de docenten en managers op de deelnemende vmbo- en mbo-scholen vindt 39% de gedeelde verantwoordelijkheid duidelijk merkbaar (was een jaar geleden 36%) en vindt 42% dit redelijk merkbaar (was vorig jaar 41%).

Tegelijkertijd blijkt uit het laatste onderzoek dat er binnen het Masterplan nog hard moet worden gewerkt aan de twee hoofddoelen van het project: het loopbaanleren voor de leerling en eenduidigheid in werkwijzen voor bedrijven.

*Lees verder pagina 3*

## Impressie start derde projectjaar Masterplan



Een half jaar geleden ontvingen de eerste twee Zuidhollandse installatiebedrijven het branchepredicaat Excellent Opleidingsbedrijf, als teken dat ze aantoonbaar bovengemiddeld goede opleidingsbedrijven zijn. Tijdens de startbijeenkomst op 1 oktober kregen andermaal twee bedrijven de onderscheiding. Op de foto feliciteert BACO-voorzitter Adrie Stuij (rechts) manager bedrijfsbureau Gerrit van de Velde (Van den Pol Elektrotechniek) en praktijkopleider Hans Verdoes (Aartman van Giesen Elektrotechniek; geheel links) met de behaalde predicaaten.

FOTO'S: HUBERT HEUZEN



Het competentie-spel leidde tot geïnteresseerde en intensieve gesprekken over verwachtingen over de competentieontwikkeling van leerlingen, vanaf het onderdeel "kennisgeving" (foto rechts) tot het in groepjes "spelen" met competenties (foto's links).



"De noodzaak om dezelfde taal te spreken werd als cruciaal ervaren.

Ik had zelf de ervaring aan mijn tafel dat daarin nog wel een slag te maken valt", aldus Hans van der Meer, teamleider op het Comenius College en tevens projectleider in het Masterplan.

Ook uit andere reacties blijkt dat het spel discussie losmaakte en inzicht verschafte in het "fenomeen" competenties.



Net als bij de vorige Masterplanconferenties kenmerkte het begin zich door begroeten en een (uitstekende) lunch en was er na afloop - moe maar voldaan - ruimte voor een versnapering en de welverdiende borrel.

# Onderzoek: bedrijven en scholen positiever dan leerlingen

Behalve via feitelijk onderzoek is de voortgang van het Masterplan rond de afgelopen zomervakantie ook per deelproject geëvalueerd. Dit betrof onder meer de acht Bedrijvenkringen die afgelopen jaar er in Zuid-Holland zijn opgezet.

Binnen een Bedrijvenkring overleggen docenten en praktijkopleiders samen over de planning in het onderwijs, de onderwijsinhoud en de examinering. Volgens de recente evaluaties gebeurt dat in een "goede sfeer en openheid". Uit het onderzoek van bureau Haas & Lescaut blijkt dat 58% van de bedrijven en 83% van de scholen vindt dat roc's de opleidingsvragen van bedrijven in hun lesprogramma's redelijk tot goed verwerken. De positieve effecten daarvan voor de leerlingen zijn minder zichtbaar. Zo vindt een kwart van de vmbo- en mbo-leerlingen dat wat ze leren in een bedrijf, ook op school aan de orde komt. En exact 12% vindt de begeleiding op school en in het leerbedrijf op elkaar lijken.

## Excellent opleidingsbedrijf

Een ander onderdeel van het Masterplan is "Excellent opleidingsbedrijf". Deze pilot heeft als doel de kwaliteit van opleiden in bedrijven te bevorderen. Een bedrijf dat in aanmerking wil komen voor het predicaat "Excellent opleidingsbedrijf", moet aan vijftien criteria voldoen. Dat dit gemakkelijker gezegd is dan gedaan, blijkt uit de tussenstand: tot nog toe hebben vier van de vijftig aan het Masterplan deelnemende bedrijven de audit doorstaan.

Volgens het onderzoek onder de MBO-leerlingen krijgt ruim een derde van hen in het bedrijf duidelijk aandacht bij het uitwerken van opdrachten en 40% enigszins. Eveneens ruim een derde vindt dat het bedrijf zich niet alleen bekommert om techniek, maar zeker ook om andere competenties. En de helft van de mbo'ers krijgt in het bedrijf begeleiding waar ze erg veel van leren.

Overigens toont het onderzoek aan dat de opvattingen van de mbo-leerlingen over de gehele lijn weinig veranderd zijn in het afgelopen jaar.

## Bedrijfssimulaties en Warme overdracht

In het Masterplan werken de vmbo's en roc's aan een goede onderlinge aansluiting en een doorlopende leerweg voor leerlingen. Op de vmbo's gebeurt dat onder meer door werk uit de praktijk na te bootsen. In deze zogenoemde bedrijfssimulaties wordt aandacht besteed aan competenties die in het mbo terugkomen. Ook streven de betrokken scholen een "warme overdracht" van leerlingen na: een zo naadloos mogelijke overgang van vmbo naar mbo. Dat dit wenselijk is, laten de onderzoekscijfers zien. Zo zegt 9% van de mbo-leerlingen dat vmbo en mbo op elkaar lijken in lesgeven, begeleiden en beoordelen. Uit de pilots en de tweede onderzoeksmeting komt naar voren dat docententeams meer acties zijn gaan onderne-

men voor de onderlinge afstemming. Toch blijkt dat de invoering van de bedrijfssimulaties, ook al zijn ze goed in onderwijsprogramma's in te passen, veel minder snel verloopt dan gepland en gehoopt.

## Loopbaanleren

Een van de hoofddoelen van het Masterplan is dat de leerling met diens ontwikkeling het uitgangspunt vormt voor opleiden en begeleiden. Inmiddels zijn binnen het Masterplan voortgangs- en gespreksformulieren ontwikkeld. Ook wordt begonnen met driehoeksgesprekken tussen docent, praktijkbegeleider en leerling, elke drie tot zes maanden. Volgens het onderzoek van Haas & Lescaut zegt circa 50% van de schoolmedewerkers en ruim 70% van de begeleiders in bedrijven dat ze gerichte acties ondernemen om de leerling te begeleiden in diens competentieontwikkeling en loopbaan.

## Effecten loopbaanleren

**VMBO-leerling** is in 2010 tevredener over:

- 40% (was 14%): Begeleiding op school is gericht op toekomst
- 36% (26%): Docenten helpen met nadenken over toekomst
- 52% (43%): Op school ontdek ik waar ik goed in ben
- 25% (16%): Stagebedrijf helpt met nadenken over toekomst
- 43% (39%): In bedrijf ontdek ik waar ik goed in ben

**MBO-leerling** (weinig verschil met onderzoek uit 2009):

- 54%: Leerlingen voelen zich verantwoordelijk voor loopbaan
- 14%: Docenten helpen mij met nadenken over toekomst
- 20%: Op school ontdek ik waar ik goed in ben
- 22%: Bedrijf helpt met nadenken over toekomst
- 46%: In bedrijf ontdek ik waar ik goed in ben

## Kwalificerend beoordelen

Een laatste hoofdonderwerp van het Masterplan is het beoordelen van de leerling voor diens kwalificering. Oftewel: komt hij in aanmerking voor een diploma? De bedrijven in het Masterplan willen meer vertrouwen krijgen in de waarde van het diploma en meer eenduidigheid in beoordelen tussen de ROC's in de regio.

Uit het onderzoek en de interne evaluaties blijkt dat er op dit terrein diverse resultaten zijn bereikt. Zo zijn er voor het beoordelen van leerlingen werkwijzen en formulieren ontwikkeld die met ingang van dit schooljaar breed worden ingevoerd op alle zes de ROC's in Zuid-Holland. Voor zowel scholen als bedrijven zijn de eigen taken en rollen helderder geworden. Van de bedrijven vindt nu 18% dat er zeer heldere afspraken zijn over beoordelen (was vorig jaar 0%) en van de scholen deelt 37% deze mening (vorig jaar 27%).

# Verbeterpunten in november in LPI's

Tijdens de startbijeenkomst van het derde Masterplanjaar formuleerden de workshopdeelnemers diverse aandachtspunten en acties voor verbetering. De Lokale Platforms Installatietechniek (LPI's), waarin bedrijven en scholen samenwerken, bespreken deze verbeterpunten in hun novembervergaderingen. De op 1 oktober geïnventariseerde verbeterpunten betreffen op hoofdlijnen:

- \* Versterken relatie tussen LPI en Bedrijvenkring, onder meer door te werken met Regioprofielen waarin school en bedrijf gezamenlijk vastleggen wat er in een opleiding aan de orde komt
- \* Organiseren en realiseren van meer gastlessen/presentaties van bedrijven op scholen en docentenstages in bedrijven
- \* Vastleggen van afspraken - over begeleiden en beoordelen - tussen scholen en bedrijven
- \* Uitbreiden van het aantal Excellente Opleidingsbedrijven
- \* Deskundigheidsbevordering van praktijk- en werkplekbegeleiders
- \* Meer aandacht voor de VMBO's bij het invoeren van bedrijfssimulaties en het uitwisselen/leren van elkaar
- \* Bedrijven betrekken bij de bedrijfssimulaties op de VMBO's
- \* Afstemmen van lesstof op elkaar door VMBO's en ROC's
- \* Versterken van de relatie tussen VMBO- en MBO-competenties
- \* Aansturing van de warme overdracht door de LPI's
- \* Bedrijven bij de warme overdracht betrekken
- \* Meer aandacht voor loopbaanbegeleiding in het MBO
- \* Werken aan meer eenduidigheid in digitale leerlingvolgsystemen
- \* Meer met elkaar communiceren over wie wat (al) doet en zichtbaar maken wat er gebeurt

## Wie doet wat

Voorzitter Stuurgroep: Pem Kubbe, RBPI,  
06 53 98 31 22, w.p.kubbe@upcmail.nl

Projectmanager: Joke Steenbruggen, Batouwe,  
026 445 44 85, steenbruggen@batouwe.nl

OTIB-RBPI-regiomanager: Anke Beishuizen,  
06 222 411 53, a.beishuizen@otib.nl

DP1 + pilots LPI Gouda en LPI Rotterdam/Albeda  
College: Fred van Kesteren, Kenteq, 06 294 346 34,  
fred.van.kesteren@kenteq.nl

DP2 + pilots LPI Rotterdam/Zadkine: Jolanda Buwalda,  
ROC Zadkine, 06 110 79 517, j.buwalda@zadkine.nl

Pilots LPI Zuid-Holland Zuid: Paul Slaa, Da Vinci College,  
06 2020 68 04, pslaa@davinci.nl

DP3 + pilots LPI Rijnlanden: Hubert Heuzen, ROC  
Leiden, 071 582 42 09, h.heuzen@rocleiden.nl

Pilots LPI Haaglanden: Tom Bui, Kenteq,  
06 215 76 164, tom.bui@kenteq.nl

DP4 + pilots vmbo's/bedrijfssimulaties: Hans van der  
Meer, OTIB, 06 1416 1401, jvdmeer1@gmail.com

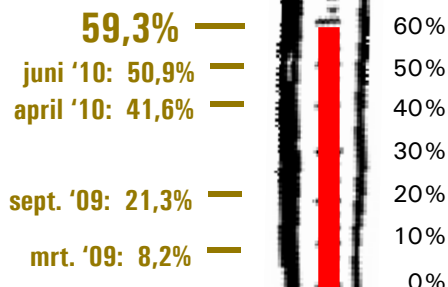
## Scholing/deskundigheid

Het Masterplan brengt nieuwe werkwijzen en formulieren met zich mee. Om daarmee adequaat te leren omgaan en tegelijkertijd te werken aan de kwaliteit van opleiden, begeleiden en beoordelen is binnen het project een scholingsprogramma opgezet voor praktijk-/werkplekbegeleiders en docenten. Het Masterplangedachtegoed staat hierin centraal.

Kenteq verzorgt de trainingsbijeenkomsten en voor de bedrijven die deelnemen aan het Masterplan, zijn hieraan dit jaar geen kosten verbonden. Inmiddels hebben ruim 125 praktijk- en werkplekbegeleiders aan de scholing deelgenomen of ze gaan dit binnenkort doen. Bedrijven die dit ook willen, kunnen contact opnemen met de projectleider of een opleidingsadviseur van Kenteq.

## Subsidiemeter

De binnen het Masterplan samenwerkende partners hebben inmiddels 59,3% opgebouwd van de maximaal beschikte HPBO-subsidie. Dit is inclusief een aantal niet begrote activiteiten waarvan het de vraag is of daarover uiteindelijk subsidie wordt verstrekt. De subsidie is primair voor pilots en opleidingen die zijn beschreven en begroot in het Masterplan:



**Vergeet niet** bij vergaderingen de presentielijsten volledig in te vullen (**elke pagina!**) en de lijsten tijdig op te sturen naar Batouwe.